

Waarom niemand meer om AI heen kan

AI is geen hype maar een nieuwe realiteit gestut door harde feiten en cijfers. Ons land staat volgens AI-adepten aan de vooravond van een heuse rally. Niet alleen zal een deel van de astronomische Amerikaanse AI-investeringen hier neerslaan. Ook de Europese Unie en Nederland zelf willen een eigen AI-infrastructuur opbouwen. De vraag is evenwel of er ruimte voor is.

Sinds enkele jaren is kunstmatige intelligentie (artificial intelligence, ofwel AI) overal doorgedrongen, van huiskamers en collegezalen tot boardrooms en ziekenhuizen. Sinds de lancering van AI-model ChatGPT (OpenAI) in 2022, zijn alternatieven als Gemini (Google), Claude (Anthropic) en Grok (xAI) en opkomende concurrenten als het Franse Mistral en het Chinese DeepSeek elke week in staat beter te schrijven, coderen, complexe problemen op te lossen en taken over te nemen. Tegelijkertijd kan geen enkele onderneming of overheid meer buiten cloudplatforms van hyperscalers als AWS (Amazon), Google Cloud en Azure (Microsoft) voor rekenkracht, data-opslag, het trainen van AI-modellen en applicatiebouw en -beheer.

Honderden miljarden

Hiervoor moet een compleet nieuwe

infrastructuur worden opgetuigd. Zoals wegen het fundament legden voor de moderne mobiliteit, planeet geavanceerde AI-chips, een energie-intensieve infrastructuur en bovenal enorme AI-datacenters de weg naar de AI-samenleving. De AI-industrie maakt zich dan ook op voor een exponentiële groei. Elke sector rekent dankzij AI op technologische doorbraken, of het nu zelfrijdende auto's, snelle opsporing van kanker, nieuwe medicatie voor zeldzame ziektes of robotisering van landbouw- en bouwsector gaat. Die belofte van AI leidt volgens analisten tot 2030 wereldwijd tot 5.200 miljard dollar aan investeringen, het leeuwendeel door de grote Amerikaanse en Chinese spelers. Zo investeren alleen dit jaar de Amerikaanse techgiganten Alphabet (Google), Meta, Amazon, Microsoft en Oracle al 700 tot 750 miljard dollar in AI-infrastructuur.

Soeverein

Ook Europa en Nederland zijn sinds kort in de ban van AI. Europa beschikt echter over slechts 5 procent van de wereldwijde AI-rekenkracht, tegenover zo'n 85 procent in de Verenigde Staten. De Europese Commissie wil niet meer afhankelijk zijn van de Amerikaanse big-techsector die bovendien een zetstuk kan worden van de steeds autoritairdere president Donald Trump. Europese digitale strategische autonomie is daarom het doel. Via het vehikel InvesAI wil de EU tot 200 miljard euro subsidie ophalen voor de bouw van soevereine AI-infrastructuur. Ook stelt de EU 20 miljard euro beschikbaar voor vijf AI-gigafabrieken in EU-landen met de beste plannen. Europese bedrijven verwachten tot 2030 290 miljard dollar (ongeveer 250 miljard euro) aan AI-investeringen, aldus de Worldwide AI and Generative AI Spending Guide. Van dat kapitaal is 176 miljard euro afkomstig van buitenlandse, meest Amerikaanse techbedrijven.

AI-ambities Nederland

Nederland anticipeert enthousiast op de zich ontvouwende AI-rally. Eind 2025 presenteerde het ministerie van Economische Zaken het Nationaal AI-deltaplan, geschreven door zes jonge tech/ai-experts. Het eind februari aangetreden kabinet-Jetten nam de aanbevelingen grotendeels over. Zo omarmt het de focus op AI-adoptie bij

Kabinet-Jetten omarmt grotendeels het AI-deltaplan

overheid en bedrijven, de bouw van eigen rekenkracht-infrastructuur en de wens om AI-hoofdkantoren aan te trekken. Als eerste concrete stap trekken overheden 200 miljoen euro subsidie uit - waarvan 70 miljoen van het kabinet en 70 miljoen van de EU - voor een kleine AI-fabriek in Groningen. Hierin komen een supercomputer en een expertisecentrum om AI-modellen te ontwikkelen voor zorg, defensie en landbouw. Daarnaast trekt het kabinet 500 miljoen euro uit voor een agentschap dat tech-doorbraken moet financieren. Ook nam het de conclusie van oud-ASML-directeur Peter Wennink over dat digitalisering en AI een van de vier cruciale strategische pijlers van het

toekomstige verdienvermogen van Nederland vormen.

Ontwikkelpijlijn

De Nederlandse datacentermarkt wil de AI-hausse van harte faciliteren. Met Amsterdam als grote Europese tech- en internethub rekent het op een flinke piece of the pie. De AI Coalitie voor Nederland (AIC4NL) heeft de harde en zachte ontwikkelpijlijn aan AI-investeringen tot 2030 bij elkaar opgeteld en komt uit op 3 tot 6 miljard euro. Zo investeert Google 1,2 miljard euro in twee hyperscale-datacenters in Groningen en Winschoten. Exploitant QTS bouwt een datacampus in Groningen Eemshaven van 1,4 miljard euro, terwijl

Oracle 1 miljard euro wil investeren in AI-infrastructuur en -datacenters rond Amsterdam. Pure DC is dit jaar in Amsterdam-Westpoort begonnen met de bouw van een datacampus van 1 miljard euro voor Microsoft. In het AIC-4NL-overzicht is het meest ambitieuze project niet meegenomen, te weten de 7,5 miljard euro kostende AI-gigafactory van het Nederlandse Volt Data-centres. Het kabinet wil er echter geen geld insteken, omdat de vraag naar de te bieden rekenkracht in ons land zou ontbreken.

Andere kant van medaille

Maar er zit ook een andere kant aan dit verhaal. De vraag is of al die miljardeninvesteringen hier wel kunnen landen. Nederland zit grotendeels op slot door netcongestie. Provincie Utrecht en Amsterdam hebben zelfs een keiharde bouwstop voor datacenters. En datacenters hebben hun reputatie tegen. Met name AI-datacenters zouden onze schaarse ruimte, stroom en water opslurpen. Die zorgen zijn niet uit de lucht gegrepen. Zo staat het stellen van twintig tot vijftig vragen aan ChatGPT gelijk aan een half liter waterverbruik, becijferde de Universiteit van Californië onlangs in tijdschrift Nature. Een AI-zoekopdracht verbruikt tien keer meer energie dan een reguliere Google-vraag. Landelijk netbeheerder Tennet verwacht dan ook dat het stroomverbruik van datacenters vanwege AI in 2030 verdubbelt van 5 naar 10 procent tot mogelijk zelfs 15 procent van het totale verbruik. Hoe de vork in de steel zit, wat nut en noodzaak van AI is, waar de kansen en bedreigingen liggen en hoe de vastgoedsector op de verwachte AI-rally kan inspelen, vroeg NVM Business aan talloze experts en betrokken partijen.